

Lentewandeling van De Uithof naar Oud Amelisweerd

Lengte: 4,5 km

Duur: 1 uur en 10 min.

Karakteristiek van de wandeling

Deze wandeling maak je het best in april. Je ziet dan een grote collectie voorjaarsbloeiers die eind 18^e eeuw zijn geplant, en waar een tuincentrum jaloers op zou zijn. De wandeling gaat door het grootst aaneengesloten en hoogst opgaand begeleidend rivierbos op klei van 150 jaar en ouder dat Nederland rijk is. Bij de Kromme Rijn heb je een mogelijke ontmoeting met een zonnende, badende of parende ringslang. In het voorjaar heb je ook nog eens een goed zichtbare opeenvolging in stijltuinen, van Franse Barok en Rococo in de 18^e eeuw (in de Hollandse stijl met moestuin en boomgaarden, want het moest niet alleen mooi maar ook functioneel zijn), en tenslotte in de 19^e eeuw de romantische Engelse stijl met haar asymmetrie: kronkelige vijvers, hoogteverhoogteverschillen, donker en lichtnuances,

De Wandeling

Startpunt is de driesprong Toulouselaan, Sorbonnelaan en de Boeijelaan even achter het parkeerterrein aan de zuidkant van het F.A.F.C. Wentgebouw.

Langs de grens van Oud- en Nieuw Amelisweerd

Je neemt de Boeijelaan. Dit is een laan met 15-20 jarige essen met hun kenmerkende zwarte knoppen. Rechts zie je restanten van een oude hoogstam boomgaard die behoren bij de Johanna Carolina Hoeve waarnaar mogelijk de *Johannapolder* is vernoemd voor het *De Uithof* werd. Aan het eind van de laan rechts is de faunapassage onder en langs de A27.

☞ Je gaat links de Vossegatsedijk, de oorspronkelijke oprijlaan van Rhijnauwen. Deze *oude steenweg* (vergeleek de *nieuwe steenweg*, de huidige Utrechtseweg) aangelegd op een hoger gelegen oude oeverwal van de Rijn was in de middeleeuwen de enige verbindingsweg tussen Utrecht en de ridderhofsteden Rhijnauwen en Amelisweerd, en later gebruikt als verbindingsweg tussen de forten Rhijnauwen en Vossegat (Kromme Rijn kazerne UCU).

☞ Tegenover nummer 39 ga je rechts de Scheidingslaan in en volgt vanaf hier de rode paaltjes.

De laan was in de middeleeuwen alleen nog een 'scheisloot' die Oud- van Nieuw Amelisweerd scheidde. Het is nog steeds een prachtige oude houtwal met aan beide kanten hakhout van knotwilgen, es, zwarte els, hazelaar, sleedoorn, kers, en Gelderse roos. Om de vier jaar wordt om en om de helft wisselend 'teruggezet' (gekapt en gesnoeid). Zo blijft de houtwal ter beschutting en als nestplaats continu geschikt voor vogels, zoogdieren en amfibieën. Aan de linkerkant zie je al snel een drietal forse grauwe populieren en even daarna meerdere prachtige exemplaren van de Zoete Kers met hun zo kenmerkende horizontaal geringde schors. Halverwege heb je links de meidoornhaag die karakteristiek is voor het Kromme Rijngebied en diende als afscheiding voor vee.

slingerende paden en afwisseling in grasland met solitaire bomen en weglappende landschapslijnen, die visuele diepte moesten versterken.

Rechts in de verte heb je zicht op de grienden van Nieuw-Amelisweerd. Deze wilgenaanplant is rustgebied voor reeën, die je hier tegen de avondschemering vaak kunt zien 'uittreden'. De trefkans op hazen, fazanten en een nijlgans is echter aanzienlijk groter.

Aan het eind van de laan staan een aantal mooie exemplaren van de haagbeuk en Spaanse aak. Langs het pad tref je hier veel fluitenkruid (ook wel toepasselijk 'Hollands-, of Zeeuws Kant' genoemd).

Bij de kruising van paden heb je rechts een doorkijkje naar de Helweide, het hooilandje achter het huis van Nieuw Amelisweerd, dat iets verder naar achter ligt. Van de Helweide is zand afgegraven om de paden op te hogen.

Je loopt nu langs de scheidingssloot en bent hier in het beuken-eiken bos. Beuken horen thuis op de nattere gronden, maar de eik is eigenlijk een boom van drogere zandgronden. Als ondergroei zie je hier veel bijzondere stinzenplanten (stins=versterkte Friese herenboerderij). Stinzenplanten zijn exotische soorten die voor gebruik en esthetiek werden geïmporteerd en gekweekt).

Hier is een mooi assorti van deze planten te vinden zoals: de aronskelk, keverorchis, bostulp, hyacint, (stengelloze-) sleutelbloem, anemoon, voorjaarshelm-bloem, sneeuwkllokje, narcis. De meeste van deze planten zijn hier geïntroduceerd door de toenmalige bewoner van Nieuw-Amelisweerd Marquis de Sandricourt, een botanicus, die een eigen bollenkwekerij had in het Westland. Als 'culinaire' bijzonderheid vind je hier, en dan vooral richting Nieuw Amelisweerd, de wijngaardslak. Verder groeit hier veel heksenkruid en brandnetel (indicator van voedselrijke grond, en gastheerplant voor vele vlinders). Hier en daar zie je aan de afgekalvde oever van de sloot sporen van reeën die dit punt gebruiken als oversteekplaats. De horizontaal verlopende padjes langs de oever, van zo'n drie centimeter breed, zijn de doorgangsroutes (wissels) van muizen.

Na het bruggetje over het water kom je in 'het Engels werk': aangelegd in de Engelse landschapsstijl. De stijl kenmerkt zich door op een 'natuurlijke' manier visueel het gevoel van ruimte te benadrukken: kronkelende padjes, open en dichte plekken, donker en licht met veel water dat hier is afgetapt van de kromme Rijn. Direct over het bruggetje houd je links aan.

Het eiland aan je linkerhand is dicht begroeid met het Amerikaans Vergeet me Nietje, dat in voorjaar en zomer een blauwe gloed geeft. Er staat hier veel look-zonder-look (waarvan de bladeren een uienlucht afgeven als je ze fijnwrijft). Het zevenblad dat je hier en daar ziet is ooit door Romeinen geplant voor consumptie.

☞ Je steekt het bruggetje over, verlaat hier de rode paaltjesroute en gaat langs de heuvel rechts.

De heuvel voor je is opgeworpen toen de vijver en grachten werden gegraven.

In de bocht naar links met de eeuwenoude plataan, heb je een mooi uitzichtje over de dode arm van de Kromme Rijn. Nadat in 1872 de loop van de Rijn werd verlegd is het eiland en deze inham ontstaan die de vijver en het grachtenstelsel met de rivier verbindt. ☞ 50 meter verder kom je via het bruggetje aan uw rechterhand op de ligweide. Is het een zomerse dag in de lente of zomer dan loont het de moeite om na het bruggetje rechts langs de oever te lopen. Als het rustig is heb je namelijk een grote kans een zonnende ringslang te zien. Je loopt vervolgens over hoger gelegen dijk van de Kromme Rijn.

De Rijn, van oudsher de grens van het Romeinse rijk, die duizenden jaren door periodieke overstromingen het landschap achter de rivier (tot aan de heuvelrug) bepaalde maar al vóór de ontginning van de woeste grond in de middeleeuwen aan kracht had ingeboet. Met de Nieuwe Hollandse waterlinie is de rivier uitgediept en verbreed voor watertoevoer die nodig was om omringend land snel onder water te kunnen zetten.

Aan de overkant van de rivier gaat het Jaagpad, genoemd naar de 'jagers' die met behulp van trekpaarden de schepen stroomopwaarts brachten. Je vervolgt je weg door degaard van Okkernoten (familie van de walnoot) tot je bij de meidoornhaag komt, waar je links het pad neemt en zoveel mogelijk rechtdoor koers houdt.

Na een 50 meter kruist je pad de Domlaan. De Domlaan is een voorbeeld van een diagonale laan waarvandaan je de Domtoren kon zien. Napoleon die in Oud-Amelisweerd een pied-à-terre hield, had rond 1800 de bedoeling de laan helemaal door te trekken tot aan de dom. Zijn plan is nooit gerealiseerd.

De indeling van dit deel van het parkbos in de Barokke landschapsstijl kenmerkt zich door rechte zichtlanen en diagonalen en stond aan de basis van de indeling van Oud Amelisweerd. In de periode kort daarop van 1740-1770 wilde men meer afwisseling: de Rococo stijl. Het bos krijgt naast de buitenliggende rechte lanen, kronkelende paden in het binnenbos.

Je gaat rechtdoor bij de kruising en aan je linkerhand ligt het Kokkenbosje, genoemd naar de fazanten die op het landgoed veel voorkwamen en voor de jacht hiernaartoe werden gelokt door aanplant (rond 1800) van oorspronkelijk berken. Als je links kijkt zie je een pracht exemplaar van een eik (4,5 meter in omtrek) die hier tenminste 200 jaar geleden zich vrij heeft kunnen ontwikkelen. Een vrije boom kenmerkt zich door breed uitstaande takken eentje die de ruimte neemt. Vergelijk dit eens met een boom in het bos ernaast met hoogopgaande beuken die met elkaar concurreren om licht, een rechte groei omhoog hebben, in plaats van zijdelings, en weinig, dunne zijtakken hebben (weinig knoesten voor houtproductie).

Vanaf hier komt de rode paaltjesroute weer op je pad die je de rest van de wandeling volgt.

Over de Voorlaan van Oud Amelisweerd naar het Vogelenbosch en terug naar het startpunt

☞ Je gaat links en bevindt je op de Beeldenlaan. Voorheen was dit de Lindenlaan een laan met linden, die zich gemakkelijk lieten snoeien om de vrije doorgang van koetsen te behouden.

De zes beelden die op sokkels aan weerszijden van de laan stonden opgesteld waren oorspronkelijk afkomstig van kasteel Beverweerd (Bunnik) en zijn inmiddels verkast naar het Centraal Museum.

De laan is de zichtslaandie vanaf Huize Oud Amelisweerd (rechts) doorloopt tot aan het Hoge Bos, vroeger was dit de Voorlaan (oprijlaan) van Oud Amelisweerd. Maar toen een brug werd gelegd over de Kromme-Rijn werd dit de Achterlaan.

Halverwege de houtwal, heb je rechts een doorkijk naar een van de weinige overgebleven hoogstam appelgaarden nadat deze in de jaren 60-70 om economische doeleinden veelal werden vervangen door fruit op laagstam. 's-Middags kun je hier soms de herkauwende reeën zien rusten.

Je volgt de rode paaltjes en steekt de Vossegatsedijk over naar het Hoge Bos (vroeger ook wel Vogelenbosch genoemd). Dit is het oudste bos van Amelisweerd, dat rond 1700 is aangeplant, en werd gebruikt voor hak- en geriefhout (om meubels en gereedschap te maken) en als jachtgebied van Rhijnauwen. De bomen die je hier aantreft zijn voornamelijk essen en beuken, met hier en daar een grote Zoete Kers, Hollandse Iep, en 'Valse Acacia' (Robinia pseudo-acacia). De ondergroei bestaat ook hier uit *speenkruid*, *heksenkruid* en stinzenplanten als *gulden boterbloem*, *kraailook*, *daslook*, *bosanne-moon*, en *aronskelk*.

De rode paaltjes volgend brengt je links gaand weer terug bij de Vossegatsedijk (let op de reuze Es die je vlak voor het bruggetje aan je linkerhand ziet). De dijk volg je rechts om terug te gaan naar de Boeijelaan; het startpunt.